

Títol: El Dret a la participació
Autor: Jorge Castellanos Claramunt
Data: 2019

Dret a la participació

La Declaració Universal de Drets Humans en l'article 21 estableix el següent: "Tota persona té dret a participar en el govern del seu país, directament o per mitjà de representants escollits lliurement".

Dret a la participació

L'article 23 CE consagra com a dret fonamental el dret dels ciutadans a participar en els assumptes públics.

Dret a la participació

Del 23.1 podríem extraure que tots els espanyols tenim el dret a participar en els assumptes públics. Dos tipus de participació, o bé participació directa (inusual) o bé una participació indirecta que es fa a través de representants escollits per sufragi universal en eleccions periòdiques.

Dret a la participació

Participació directa

- **Referèndum**
- La iniciativa legislativa popular, la possibilitat que els ciutadans promoguen un text legislatiu.
- **Consell obert. Forma de funcionar de municipis que tenen menys de 100 habitants.**

Referèndum i plebiscit

Tant l'una com l'altra figura són institucions de democràcia semidirecta que possibiliten la participació dels ciutadans en els assumptes públics.

Referèndum i plebiscit

La diferència entre les dues és que el referèndum possibilita que els ciutadans es manifesten davant d'un text legislatiu, mentre que el plebiscit seria la petició de l'opinió popular al voltant d'una decisió política.

Referèndum i plebiscit

Però en la pràctica, la Constitució no diferencia entre les dues figures i usa el terme genèric referèndum per a referir-se a qüestions que tècnicament serien plebiscits.

Referèndum i plebiscit

Article 92 CE

1. Les decisions polítiques d'especial transcendència podran ser sotmeses a referèndum consultiu de tots els ciutadans.
2. El referèndum serà convocat pel rei a proposició del president del Govern, prèviament autoritzada pel Congrés dels Diputats.

Referèndum i plebiscit

A més, en alguns dels articles de la Constitució s'exigeix la celebració de referèndums, com per exemple en la reforma de la Constitució que preveu l'article 168 o en l'aprovació o reforma d'estatuts d'autonomia, sempre que la via d'accés haja sigut la del 151.

Referèndum i plebiscit

Com a norma general, els referèndums que naixen obligatòriament per mandat constitucional són vinculants, mentre que els altres, article 92, són de caràcter consultiu.

Iniciativa legislativa popular

La Constitució indica en l'article 87.3 els tres principis bàsics d'aquesta institució de participació semidirecta:

Iniciativa legislativa popular

Que una llei orgànica ha de regular-ne les formes d'exercici i els requisits; que, en tot cas, s'han d'exigir no menys de 500.000 signatures acreditades, i que aquesta iniciativa no escau en matèries pròpies de llei orgànica, tributàries o de caràcter internacional, ni pel que fa a la prerrogativa de gràcia.

Iniciativa legislativa popular

Formes d'exercici i requisits

a) el procediment s'inicia mitjançant la presentació, davant la mesa del Congrés, de la documentació que la mateixa norma exigeix, entre la qual destaca el text articulat de la proposició de llei i la relació de membres que componen la comissió promotora de la iniciativa.

Iniciativa legislativa popular

b) Després, la mesa s'ha de pronunciar sobre l'admissió o inadmissió de la iniciativa, que sols escau en una sèrie de casos taxats legalment i contra la qual els interessats poden interposar un recurs d'empara constitucional.

Iniciativa legislativa popular

c) Admesa la proposició, té lloc la iniciació del procediment de recollida de signatures, 500.000 com a mínim, entre espanyols majors d'edat que estiguen inscrits en el cens electoral, per al qual els promotors disposen d'un termini de sis mesos com a màxim.

Iniciativa legislativa popular

d) complits els requisits molt estrictes continguts en la llei per a la recollida de les signatures, la Junta Electoral Central les comprova, les recompta i, si és el cas, eleva la certificació corresponent al Congrés dels Diputats; *e)* Es procedeix finalment a la publicació de la proposició i s'inclou en l'ordre del dia del ple de la Cambra perquè siga presa en consideració.

Consell obert

Es tracta de l'única forma de democràcia directa, és a dir, d'autogovern de la comunitat política sense la intermediació de representants, que figura en la nostra norma fonamental.

Consell obert

No obstant això, l'article 140 es limita a garantir l'obligatorietat que el legislador reconega i regule el règim de consell obert de conformitat amb l'essència de la institució constitucionalment reconeguda.

Consell obert

Ha d'identificar-se amb la participació directa de tots els electors en el govern de la entitat municipal corresponent que tinga reconegut aquest règim de conformitat, en el cas que n'hi haja, amb els usos, els costums i les tradicions que s'han aplicat ancestralment.

Consell obert

Per tant, és característic d'aquesta singular forma de govern el fet que no hi haja altres subjectes interventors en la relació política al marge dels electors.

Consell obert

El dret de participació política adquireix, clarament, una dimensió singular. El contingut augmenta enormement a fi de contenir les facultats de les dues dimensions del dret de sufragi: el dret de sufragi actiu per a l'adopció de totes les decisions de l'assemblea veïnal, i el dret de sufragi passiu per a poder optar a l'únic càrrec públic representatiu que hi ha en el règim de consell obert: el d'alcalde.